

Lägesrapport

DUR FH för barn, ungdomar och vuxna

Maj 2013

DUR FH för barn, ungdomar och vuxna
Maj 2013

Publikationsnummer:

Dnr: 3.1-253/2013

ISBN: [Fyll i här]

Utgivningsdatum: [Fyll i här]

Utgivare: Socialförvaltningen

Kontaktperson: Malin Torberger

Produktion: [Fyll i här]

Distributör: [Fyll i här]

Konsult:

[Fyll i här]

Innehåll

Inledning	4
Projekt "Barnperspektiv i handläggning som rör barn med funktionsnedsättning"	4
Projektbeskrivning	4
Projektets mål	5
Arbetsätt	5
DUR FH för vuxenärenden	8
DUR FH i nuläget	9
DUR FH i framtiden	10

Inledning

År 2009 infördes DUR FH (DUR = Dokumentation, Utvärdering, Resultat) som utrednings- och bedömningsinstrument i vuxenärenden inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning i Stockholms stad. Bakgrunden till utvecklingen och införandet av DUR var att politiker och chefer efterfrågade ett gemensamt utredningsinstrument i staden, som också skulle ge möjlighet till statistikuttag. 2011 beslutades att DUR FH också skulle utvecklas i form av en version som kan användas i barn- och ungdomsärenden inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning, vilket skedde i ett projekt med start i september 2011.

Syftet med DUR är att åstadkomma enhetliga utredningar i staden, öka rättssäkerheten för den enskilde, underlätta uppföljning av insatser och underlätta för nya handläggare att sätta sig in i arbetet. I framtagandet av barnversionen var också stärkandet av barnperspektivet i handläggningen en viktig del.

Implementeringen av DUR FH för vuxna har pågått sedan införandet och för barnversionen har implementeringen fortgått sedan projekttidens slut. Denna rapport redogör för de viktigaste delarna av projektet att utveckla en barnversion av DUR FH, implementeringen av DUR FH på både barn- och vuxensidan, hur läget ser ut nu samt planer och behov framgent. Projektet som utvecklade barnversionen hade namnet ”Barnperspektiv i handläggning som rör barn med funktionsnedsättning” och där ingick även framtagandet av ett informationsmaterial riktat till unga med funktionsnedsättning. Arbetet med informationsmaterialet behandlas inte i denna rapport. (För mer information om detta, se slutrapporten för projektet ”Slutrapport Barnperspektiv i handläggning som rör barn med funktionsnedsättning” dnr. 3.2-0564/2011)

Projekt ”Barnperspektiv i handläggning som rör barn med funktionsnedsättning”

Projektbeskrivning

Bakgrund

Från början utvecklades DUR av Göteborgs stad, i början av 2000-talet. Deras version riktar sig till Individ och Familj och flyktingmottagning. Stockholms stad använder DUR i socialpsykiatri sedan 2007 (efter att man utvecklat en version

lämplig för detta verksamhetsområde, med utgångspunkt i Göteborgs DUR). Strax efter att DUR infördes i socialpsykiatrien startades ett projekt för att utveckla en version för vuxenärenden inom verksamhetsområde funktionsnedsättning, detta instrument döptes till DUR FH och togs i bruk 2009. DUR FH utvecklades för att tillgodose behovet av ett gemensamt och systematiskt utredningsinstrument inom detta verksamhetsområde.

Projektet

Projektet omfattade framtagning av en version av DUR FH som kan användas i barn- och ungdomsärenden inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning. Projekttiden var från september 2011 till augusti 2012. Som nämnts ovan fanns redan en version av DUR FH som ska användas i ärenden som rör vuxna personer med funktionsnedsättning. Utöver att ta fram själva utredningsinstrumentet ingick även att ta fram utbildningsmaterial och erbjuda och genomföra utbildning i materialet för stadens berörda handläggare och chefer, liksom att upprätta en plan för implementering av instrumentet. En utvärdering av instrumentets effekter var också en del av projektet. Den första mätningen i utvärderingen, som avsåg hur läget såg ut innan DUR infördes, omfattades av projektet. Den andra mätningen, som ska visa eventuella effekter av DUR, omfattades inte av projektet då den planerades ske efter projekttidens slut.

Projektets mål

Det övergripande målet med DUR-projektet var att staden ska ha ett gemensamt utredningsinstrument för handläggning och dokumentation av ärenden inom stöd och service till barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Instrumentet ska främja en likställighet i staden, ge stöd i handläggningen och säkerställa en rättssäker bedömning av den enskildes behov, bidra till en enhetlig handläggning och dokumentation i staden och underlätta uppföljningsarbetet. Det ska även ge stöd för nya handläggare som börjar arbeta i staden. Målet var att vid utgången av 2013 ska DUR FH användas i samtliga barn- och ungdomsärenden inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning i Stockholms stad.

Arbetsätt

Projektorganisationen bestod av projektledare, en styrgrupp, en arbetsgrupp och en referensgrupp. Utöver detta anlätades

två stadsdelar för testning av materialet och Ramböll Management Consulting för utvärdering av DUR FH för barn och ungdom. Synpunkter på DUR har inhämtades från barnpsykolog Tove Rinnan.

Styrgruppen bestod av representanter från socialförvaltningen. Projektledare deltog på styrgruppsmötena som adjungerad med yttranderätt. I arbetsgruppen ingick förutom projektledare handläggare från fem olika stadsdelar: Skärholmen, Bromma, Norrmalm, Farsta och Hägersten-Liljeholmen. De handikapporganisationer som inbjöds att delta i referensgruppen var Attention Stockholms stad, Autism- och Aspergerförbundet Stockholms län, Föreningen för hörselskadade och döva barn med familjer (FHDBF), Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB) Stockholm, Synskadades riksförbund (SRF) och Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar (RBU) Stockholms län. RBU valde dock att inte delta i referensgruppen.

Projektorganisationen och samarbetet inom den fungerade väl. Olika kompetenser och perspektiv kompletterade varandra och var mycket värdefulla för utvecklingen av materialet. I styrgruppen kan framhållas värdet av erfarenhet av liknande projekt hos medlemmarna. Arbetsgruppens sammansättning med handläggare från fem olika stadsdelar var mycket lyckad, framtagandet av DUR gynnades av att olika ställningstaganden kunde belysas från flera olika vinklar. Bland annat eftersom stadens befolkningssammansättning skiljer sig åt i de olika stadsdelarna, varierar olika frågors aktualitet mellan dem. Alla handläggare i arbetsgruppen hade arbetat i yrket i många år vilket gav en stor samlad erfarenhet i gruppen. Referensgruppens synpunkter var viktiga då de representerar brukarperspektivet.

Styrgruppen träffades varannan månad under projekttiden, skriftliga lägesrapporter och dagordning lämnades av projektledare inför varje möte. Protokoll har skickades ut efter varje möte.

Arbetsgruppen träffades totalt 11 gånger under hösten 2011 och våren 2012. Projektledare skickade ut dagordning till gruppens medlemmar inför varje möte och minnesanteckningar efter mötena.

Projektledare träffade referensgruppen vid två tillfällen, i december 2011 och april 2012. Därutöver ställdes någon fråga till dem via e-post.

Barnpsykolog Tove Rinnan, som har stor erfarenhet av att arbeta med barn med funktionsnedsättning, konsulterades för att ge ett utlåtande om DUR-materialet utifrån ett barnpsykologiskt perspektiv. Synpunkterna diskuterades sedan ingående och togs i beaktande av arbetsgrupp och projektledare.

Ramböll genomförde den första mätningen i utvärderingen under april-maj 2012, dvs innan DUR hade införts i arbetet. Detta för att få ett ”före”-läge att jämföra med när man sedan gör mätning nummer två där tanken är att eventuella effekter av DUR ska framgå. Utvärderingen genomfördes genom aktgranskning i två stadsdelar (84 akter), enkät till samtliga handläggare som handlägger ärenden som rör personer under 18 år inom verksamhetsområdet (svarsfrekvens 69,5%), två fokusgrupper med handläggare från olika stadsdelar (totalt 7 deltagare) samt intervjuer med 12 av 14 enhetschefer. I utvärderingen fokuserade man på följande områden:

- Rättssäkerhet och enhetlighet
- Underlag för korrekta beslut om insatser
- Fokus på resultat av insatser
- Barnperspektiv
- Behov av ett bedömnings- och utredningsinstrument

Valet av områden som skulle studeras gjordes utifrån syftet med DUR-instrumentet. Den andra mätningen i utvärderingen kommer sannolikt att ske under 2013. Det är dock viktigt att DUR används som det är tänkt i staden innan man kan mäta effekterna av användningen, annars kan inte eventuella resultat inom de olika fokusområdena med rimlig säkerhet hänföras till användningen av DUR.

DUR-materialet testades i två stadsdelar, Östermalm och Skärholmen, under två månader våren 2012. Under och efter testperiodens slut hölls avstämningsmöte med projektledare som inhämtade synpunkter på materialet från de handläggare och chefer som testat det. Bilden som framkom var överlag positiv, handläggare och chefer var i grunden positiva till att ha ett gemensamt utredningsmaterial och till DUR. Det fanns naturligtvis synpunkter på formuleringar, utformning, vissa frågor mm. Synpunkterna beaktades av projektledare och

arbetsgrupp efter testperioden och flera av dem ledde till förändringar i materialet.

Under maj och juni 2012 genomfördes fyra utbildningstillfällen i den nya DUR-versionen för handläggare. Enhetscheferna fick en översiktlig utbildning i maj.

DUR FH för vuxenärenden

DUR FH för vuxenärenden infördes som nämnts ovan 2009. Hösten 2011 gjordes en enkät från socialförvaltningen till alla stadsdelsnämnder för att få en bild av i vilken utsträckning DUR FH användes i handläggningen. 13 av 14 stadsdelsnämnder besvarade enkäten komplett. Resultatet från enkäten visade på stora skillnader mellan olika nämnder. Andelen ärenden där DUR hade använts för utredning varierade mellan 6-100%, 10 av nämnderna svarade dock mellan 6-50%. Totalt sett i hela staden hade DUR-utredningar gjorts i 42 % av alla ärenden. Socialförvaltningens uppfattning är dock att man i olika stadsdelsnämnder lägger olika innebörd i ”att göra en DUR-utredning”, detta framkommer tydligt i samtal med handläggare och chefer. På vissa håll anser man sig ha gjort en DUR-utredning om man har använt rubrikerna i utredningsmallen, eller om man har använt frågorna men inte låtit brukaren göra självskattningen. Andelen som har gjort en DUR-utredning korrekt, dvs. med alla relevanta frågor samt självskattningar, bedöms därför av socialförvaltningen vara lägre.

En fråga i enkäten rörde vilka hinder man upplevde i användandet av DUR, tre hinder påpekades av flera nämnder:

- Det finns ingen utredningsmall i Paraplysystemet
- Det tar längre tid att göra en DUR-utredning än det gjorde att göra utredningar innan DUR fanns – framförallt om man måste använda tolk
- Det är svårt att få brukaren att förstå skattningsskalorna

Frågan om utredningsmall i Paraplysystemet är ständigt återkommande och lyfts av handläggare och chefer som mycket viktig. Erfarenheter som framkommer i en utvärdering av DUR-projektet i Göteborgs stad (Larsson 2005) visar också på vikten av ett IT-stöd som ligger i fas med handläggningen.

I Göteborg misslyckades man med att följa den plan som fanns för att skapa ett integrerat IT-system för DUR, bl a pga. att man skulle införa ett helt nytt verksamhetssystem som sedan inte blev av. När rapporten skrevs, 2005, hade det gått 5 år sedan DUR-projektet startades och det fanns fortfarande inget IT-system. Rapportförfattaren framhåller vikten av att Göteborgs stad tar tag i frågan, dels för att inte de handläggare som arbetar med DUR ska tappa motivationen när det utlovade IT-stödet inte skapas, dels för att utan IT-stödet blir DUR något annat än det som var tänkt från början, dvs. ett instrument som gör det möjligt att ta ut statistik.

Socialförvaltningen anser också att det är en viktig aspekt i implementeringen av DUR, risken är stor att så länge det inte finns någon DUR-mall i Paraplysystemet upplevs det av handläggare legitimt att inte använda DUR i handläggningen. Att en utredningsmall finns i Paraplyet är viktig signal till dem som ska använda DUR FH. Eftersom mallen redan finns för socialpsykiatrin handlar det inte heller om att bygga något helt nytt, stommen är densamma även om de enskilda frågorna och rubrikerna skiljer sig åt i vissa delar.

DUR FH i nuläget

Under januari, februari och mars 2013 besökte projektledare Malin Torberger alla stadsdelsnämnder samt Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen för att följa upp implementeringen av de båda DUR-versionerna för FH.

Anledningarna till att socialförvaltningen valde att genomföra DUR-uppföljningsmöten på alla enheter var flera. Barnversionen är väldigt ny och det är viktigt att arbeta intensivt med införandet så att användningen av materialet kommer igång. Eftersom vi också vet att användningen av DUR FH för vuxna skiljer sig kraftigt mellan olika enheter bedömdes det viktigt att arbeta med att motivera och uppmuntra de enheter som inte använder DUR för vuxna som det är tänkt. Ytterligare en positiv aspekt av att träffas ute i arbetsgrupperna är att det till viss del är olika frågor och saker som upplevs svåra med att använda DUR, i olika grupper. Detta beror bl a på hur länge handläggarna och chefen på enheten har arbetat i yrket, befolkningssammansättningen i stadsdelen och vilka rutiner som finns på enheten.

De synpunkter som inhämtades på mötena beaktas nu i den översyn och revidering av DUR-materialet som pågår på socialförvaltningen.

De tre synpunkterna som nämndes i det förra avsnittet, om avsaknad av IT-stöd, tidsbrist och svårigheter för brukarna att förstå skattningarna, nämndes även på mötena ute på enheterna. Det framkom vidare att alla handläggare hade gått DUR-utbildning, bortsett från nyanställda men de var i de flesta fall anmälda till kommande utbildningar. En fråga som ställdes var om man har arbetat i arbetsgruppen med DUR, exempelvis genom rollspel eller på annat sätt diskuterat hur man ska använda materialet, hur man kan ställa frågor som upplevs som mer ”laddade” mm. Några enheter hade arbetat med detta i samband med att DUR FH för vuxna infördes, men i de fallen var det länge sedan. I princip ingen hade gjort det med DUR FH för barn. Detta ser socialförvaltningen som ett utvecklingsområde, för att implementeringen av instrumenten ska lyckas krävs också att stadsdelsnämnderna själva arbetar med frågan.

Andra aspekter som kom fram vid mötena var att tidsbrist upplevs som ett hinder att använda DUR men att det stora flertalet tycker att det är positivt med ett gemensamt utredningsinstrument och att DUR är bra på många sätt.

DUR FH i framtiden

Implementeringen av DUR FH kommer att fortgå. Utbildningar för nyanställda hålls regelbundet minst tre gånger per termin. Under våren 2013 genomförs också en utbildning i samtal med extra fokus på de frågor som många handläggare upplever är känsliga att ställa till brukaren, framförallt frågor om användning av alkohol och droger, våld och psykisk hälsa. Den reviderade versionen av DUR FH beräknas vara färdig sommaren 2013. En viktig hörnsten för en lyckad implementering bedöms vara att IT-stödet i Paraplysystemet utvecklas så att det finns en utredningsmall för DUR FH precis som det idag gör för DUR inom socialpsykiatri. Likaså är det först när IT-stödet finns som statistik kan hämtas ur DUR FH.

När DUR FH för vuxna infördes etablerades ett DUR-nätverk med representanter från alla stadsdelsnämnder samt från

socialförvaltningen. Nätverket träffades ett par gånger per termin för att diskutera materialet, utbyta erfarenheter mellan de olika stadsdelsnämnderna och också information och kunskap mellan stadsdelsnämnderna och socialförvaltningen. Efter samråd med nätverket kommer nu även representanter för barnhandläggarna att bjudas in och nätverket kommer till en början att träffas en gång per termin. Detta bedömdes av de flesta handläggare vara lagom. Om tillfälliga behov finns kan extra möte hållas eller DUR-ansvarig från socialförvaltningen kan bjudas in till exempelvis de barnhandläggartreffar som hålls regelbundet och mer frekvent i staden.

Den andra etappen på den utvärdering av DUR FH barn som Ramböll påbörjade 2012 kommer troligen att genomföras under 2013. De resultat som framkommer där kommer eventuellt att ge upphov till ytterligare åtgärder i implementeringen.

Referenser

Larsson, Lena. 2005. *DUR-projektet i Göteborgs Stad. Utvärderingens slutrapport*. FoU i Väst/GR

Fördjupad läsning

- Slutrapport Barnperspektiv i handläggning som rör barn med funktionsnedsättning, dnr. 3.2-0564/2011
- Utvärderingsrapport från Ramböll avseende DUR FH för barn och ungdom, dnr. 3.1-267/2013